

5 lutego 2025

System kaucyjny

W dniu 13 października 2023 r. weszła w życie ustawa z dnia 13 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r. poz. 1852), wprowadzająca do polskiego porządku prawnego system kaucyjny. System ten miał zostać wprowadzony 1 stycznia 2025 r. jednak ostatecznie termin zmieniono na 1 października 2025 r.

Przez system kaucyjny rozumie się taki system, w którym przy sprzedaży produktów w opakowaniach na napoje jednorazowego albo wielokrotnego użytku będących napojami, pobierana jest kaucja, która jest zwracana użytkownikowi końcowemu w momencie zwrotu odpowiednio opakowania objętego systemem kaucyjnym albo odpadu opakowaniowego powstałego z opakowania objętego systemem kaucyjnym. Dopuszczono możliwość funkcjonowania więcej niż jednego systemu kaucyjnego, który będzie prowadzony przez podmioty reprezentujące po spełnieniu określonych warunków.

W dniu 1 stycznia 2025 r. weszła w życie ustawa z dnia 21 listopada 2024 r. o zmianie ustawy o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2024 r. poz. 1911), która wprowadziła zmiany dotyczące m.in. zasad utworzenia i działania systemu kaucyjnego.

Główne zmiany wprowadzone ww. ustawą, dotyczą:

- zapewnienia w każdej gminie co najmniej jednego stacjonarnego punktu odbierania opakowań i odpadów opakowaniowych objętych tym systemem od użytkowników końcowych,
- wyłączenia z systemu kaucyjnego opakowań na napoje będące mlekiem, jogurtem lub innym pitnym produktem mlecznym,
- wprowadzenia obowiązku odbierania od użytkownika końcowego butelek szklanych wielokrotnego użytku o pojemności do półtora litra przez jednostki handlu detalicznego lub hurtowego o powierzchni handlowej nie większej niż 200 m², w których użytkownikom końcowym są oferowane produkty będące napojami w opakowaniach na napoje objętych systemem kaucyjnym,
- pobierania kaucji na każdym etapie dystrybucji produktu w opakowaniu objętym systemem kaucyjnym,
- wskazania podmiotu reprezentującego, który zawarł umowy z wprowadzającymi produkty w opakowaniach na napoje jako płatnika podatku od kaucji pobranych, które nie zostały

zwrócone w tym systemie,

- poziomów selektywnego zbierania opakowań i odpadów opakowaniowych do 77% w latach 2025-2028 (przed zmianą było 81% w 2026 r., 84% w 2027 r. i 87% w 2028 r.),
- wprowadzenia potrójnej stawki opłaty produktowej przy obliczaniu wysokości należnej opłaty produktowej (od 1 stycznia 2026 r.), jeżeli wprowadzający produkty w opakowaniach na napoje nie zawarł umowy z podmiotem reprezentującym i nie osiągnął wymaganych poziomów selektywnego zbierania,
- zwolnienia z obowiązku posiadania zezwolenia na zbieranie odpadów przez prowadzących jednostki handlu detalicznego, hurtowego lub inne punkty zbierające odpady opakowaniowe powstałe z opakowań objętych systemem kaucyjnym.

OPAKOWANIA OBJĘTE SYSTEMEM KAUCYJNYM

- jednorazowego użytku:

- butelki jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych na napoje o pojemności do trzech litrów, włącznie z ich zakrętkami i wieczkami z tworzyw sztucznych, z wyłączeniem szklanych lub metalowych butelek na napoje, których zakrętki i wieczka są wykonane z tworzyw sztucznych,

- puszki metalowe o pojemności do jednego litra,

- wielokrotnego użytku:

- butelki szklane wielokrotnego użytku o pojemności do półtora litra.

WYSOKOŚĆ KAUCJI

określa rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 8 lipca 2024 r. w sprawie wysokości kaucji dla poszczególnych rodzajów opakowań objętych systemem kaucyjnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1046):

- butelki jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych na napoje o pojemności do trzech litrów oraz puszki metalowe o pojemności do jednego litra – 0,50 zł/sztukę,
- butelki szklane wielokrotnego użytku o pojemności do półtora litra – 1,00 zł/sztukę.

PRZEDSIĘBIORCY, KTÓRYCH DOTYCZY SYSTEM KAUCYJNY to:

- wprowadzający produkty w opakowaniach na napoje jednorazowego albo wielokrotnego użytku (butelki jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych o pojemności do trzech litrów, puszki metalowe o pojemności do jednego litra, butelki szklane wielokrotnego użytku o pojemności do półtora litra), z wyłączeniem wprowadzających produkty w opakowaniach na napoje będące mlekiem, jogurtem lub innym pitnym produktem mlecznym,
- wprowadzający bezpośrednio produkty w opakowaniach na napoje – czyli dokonujący

wyłącznie sprzedaży bezpośredniej napojów w butelkach szklanych wielokrotnego użytku do półtora litra, polegającej na dostarczaniu napojów w opakowaniach do miejsca ustalonego z nabywającym i jednocześnie odbieraniu przez tego wprowadzającego pustych opakowań,

- podmioty reprezentujące prowadzące system kaucyjny – czyli spółki akcyjne mające siedzibę na terytorium kraju, utworzone przez wprowadzających produkty w opakowaniach na napoje lub wprowadzających bezpośrednio produkty w opakowaniach na napoje, lub reprezentujące ich związki pracodawców lub izby gospodarcze, których akcjonariuszami są wyłącznie ww. podmioty. Podmiot reprezentujący wykonuje wyłącznie działalność związaną z gospodarowaniem opakowaniami i odpadami opakowaniowymi, a jego kapitał zakładowy wynosi co najmniej 5 mln zł.

- prowadzący jednostki handlu detalicznego lub hurtowego, w których oferowane są napoje w opakowaniach objętych systemem kaucyjnym,

- prowadzący punkty zbierania opakowań i odpadów opakowaniowych objętych systemem kaucyjnym.

OBOWIĄZKI PRZEDSIĘBIORCÓW WPROWADZAJĄCYCH PRODUKTY W OPAKOWANIACH NA NAPOJE ORAZ WPROWADZAJĄCYCH BEZPOŚREDNIO PRODUKTY W OPAKOWANIACH NA NAPOJE:

- uzyskiwanie poziomów selektywnego zbierania opakowań i odpadów opakowaniowych określonych w załączniku nr 1 do ustawy z dnia 21 listopada 2024 r. o zmianie ustawy o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi oraz niektórych innych ustaw:

- w latach: 2025 – 2028 – 77%,

- w 2029 r. i w latach następnych – 90%,

- prowadzenie ewidencji obejmującej informacje o masie oraz o liczbie i pojemności opakowań, w których wprowadzono do obrotu produkty będące napojami, z podziałem na rodzaje opakowań, w danym roku kalendarzowym,

- umieszczanie oznakowania na opakowaniach wskazującego na objęcie opakowania systemem kaucyjnym, którego wzór określa załącznik nr 2 do ww. ustawy,

- w przypadku przystąpienia do systemu kaucyjnego:

- zawarcie umowy z podmiotem reprezentującym oraz finansowanie systemu kaucyjnego,

- przekazywanie podmiotowi reprezentującemu danych niezbędnych do realizacji obowiązków w zakresie systemu kaucyjnego, w tym informacji o wszystkich wprowadzonych przez nich do obrotu w danym roku kalendarzowym opakowaniach objętych tym systemem,

- wprowadzający produkty w opakowaniach na napoje w przypadku nieprzystąpienia do systemu kaucyjnego (nie zawarcia umowy z podmiotem reprezentującym):

- jest obowiązany wnieść opłatę produktową obliczoną oddzielnie dla poszczególnych rodzajów opakowań z tytułu nieosiągnięcia wymaganych poziomów selektywnego zbierania

opakowań i odpadów opakowaniowych (uwaga! do osiągniętych poziomów selektywnego zbierania wlicza się jedynie opakowania i odpady opakowaniowe selektywnie zebrane w ramach systemu kaucyjnego, a od 1 stycznia 2026 r. obowiązywać będzie potrójna stawka opłaty produktowej),

- sporządzić i przedłożyć marszałkowi województwa roczne sprawozdanie o produktach, opakowaniach i o gospodarowaniu odpadami z nich powstającymi, do 15 marca za poprzedni rok kalendarzowy,

- wprowadzający bezpośrednio produkty w opakowaniach na napoje w przypadku nie zawarcia umowy z podmiotem reprezentującym i nie wykonania obowiązku osiągnięcia wymaganych poziomów zbierania:

- jest obowiązany wnieść opłatę produktową,

- sporządzić i przedłożyć marszałkowi województwa roczne sprawozdanie o produktach, opakowaniach i o gospodarowaniu odpadami z nich powstającymi, do 15 marca za poprzedni rok kalendarzowy.

OBOWIĄZKI PODMIOTÓW REPREZENTUJĄCYCH PROWADZĄCYCH SYSTEM KAUCYJNY:

- uzyskanie zezwolenia na prowadzenie systemu kaucyjnego, wydawanego w drodze decyzji przez ministra właściwego do spraw klimatu,

- prowadzenie systemu kaucyjnego, na warunkach określonych w ustawie,

- zawarcie umowy:

- z każdym wprowadzającym produkty w opakowaniach na napoje lub wprowadzającym bezpośrednio produkty w opakowaniach na napoje, który się do niego zgłosił,

- z każdym przedsiębiorcą prowadzącym jednostkę handlu detalicznego lub hurtowego o powierzchni sprzedaży nie większej niż 200 m², który się do niego zgłosi oraz z każdym przedsiębiorcą prowadzącym jednostkę handlu detalicznego lub hurtowego o powierzchni sprzedaży powyżej 200 m²,

- między podmiotami reprezentującymi prowadzącymi systemy kaucyjne, w celu ustalenia między sobą warunków rozliczania pobranej i zwróconej kaucji oraz rozliczania i wymiany opakowań lub odpadów opakowaniowych zebranych w ramach prowadzonych przez siebie systemów kaucyjnych,

- prowadzenie ewidencji obejmującej informacje o liczbie, pojemności i masie opakowań i odpadów opakowaniowych odebranych od podmiotów prowadzących jednostki handlu detalicznego i hurtowego oraz innych punktów zbierających opakowania i odpady opakowaniowe objętych systemem kaucyjnym w danym roku kalendarzowym, z podziałem na poszczególne jednostki i inne punkty,

- uzyskanie wpisu w rejestrze podmiotów wprowadzających do obrotu produkty, produkty w

opakowaniach, prowadzących jednostki handlu detalicznego, hurtowego lub jednostki gastronomiczne i gospodarujących odpadami (rejestr BDO),

- sporządzanie i przedkładanie marszałkowi województwa rocznych sprawozdań o produktach, opakowaniach i o gospodarowaniu odpadami z nich powstającymi w zakresie funkcjonowania systemu kaucyjnego oraz oddzielnie dla każdego wprowadzającego produkty w opakowaniach na napoje i wprowadzającego bezpośrednio produkty w opakowaniach na napoje, który przystąpił do systemu kaucyjnego, w terminie do 15 marca za poprzedni rok kalendarzowy,
- sporządzanie i przekazywanie wójtowi, burmistrzowi, prezydentowi miasta, związkowi międzygminnemu albo związkowi metropolitalnemu rocznego sprawozdania o odpadach opakowaniowych odebranych z jednostek handlu detalicznego i hurtowego oraz innych punktów zbierających opakowania i odpady opakowaniowe objęte systemem kaucyjnym na terenie danej gminy, w terminie do 31 stycznia za poprzedni rok kalendarzowy.

OBOWIĄZKI PRZEDSIĘBIORCÓW PROWADZĄCYCH JEDNOSTKI HANDLU DETALICZNEGO LUB HURTOWEGO, W KTÓRYCH UŻYTKOWNIKOM KOŃCOWYM SĄ OFEROWANE PRODUKTY BĘDĄCE NAPOJAMI W OPAKOWANIACH NA NAPOJE OBJĘTYCH SYSTEMEM KAUCYJNYM, uzależnione od wielkości powierzchni handlowej:

- nie większej niż 200 m²:
 - pobieranie kaucji,
 - zwracanie kaucji i zbieranie pustych opakowań (dotyczy wyłącznie butelek szklanych wielokrotnego użytku o pojemności do półtora litra),
 - prowadzenie ewidencji obejmującej liczbę nabytych i sprzedanych produktów będących napojami w opakowaniach na napoje objętych systemem kaucyjnym,
 - zawarcie umowy z co najmniej jednym podmiotem reprezentującym, który się do niego zgłosił,
- powyżej 200 m²:
 - pobieranie i zwracanie kaucji,
 - zbieranie pustych opakowań i odpadów opakowaniowych,
 - prowadzenie ewidencji obejmującej liczbę nabytych i sprzedanych produktów będących napojami w opakowaniach na napoje objętych systemem kaucyjnym, liczbę zwróconych opakowań i odpadów opakowaniowych oraz wysokość pobranych, zwróconych i niezwróconych kaucji,
 - zawarcie umowy z każdym podmiotem reprezentującym, który się do niego zgłosi,
- powyżej 2000 m² (dotyczy jednostek handlu detalicznego):
 - obowiązki takie jak dla prowadzących ww. jednostki o powierzchni powyżej 200 m² oraz

prowadzenie na własny koszt selektywnego zbierania odpadów opakowaniowych po produktach w opakowaniach, które znajdują się w ofercie handlowej tej jednostki, według rodzajów opakowań, z których powstały odpady, z wyłączeniem opakowań objętych systemem kaucyjnym.

Ponadto, przedsiębiorcy prowadzący jednostki handlu detalicznego lub hurtowego objęte systemem kaucyjnym uczestniczący w systemie kaucyjnym w zakresie co najmniej pobierania kaucji są obowiązani do umieszczenia w widocznym miejscu informacji o warunkach i trybie zwrotu pustych opakowań i odpadów opakowaniowych w ramach systemu kaucyjnego oraz możliwości zwrotu pobranej kaucji.

Punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych, o których mowa w ust. 2 pkt 6 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 399 ze zm.) mogą także zapewniać przyjmowanie opakowań i odpadów opakowaniowych objętych systemem kaucyjnym, na podstawie umowy z podmiotem reprezentującym.

Link do ustawy:

<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20240001911/O/D20241911.pdf>

Link do rozporządzenia w sprawie wysokości kaucji:

<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20240001046/O/D20241046.pdf>

Linki do rozporządzeń w sprawie stawek opłaty produktowej:

<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20230002683/O/D20232683.pdf>

<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20240001960/O/D20241960.pdf>